

SCENARIUSZ DLA NAUCZYCIELA

Historia w muzyce zapisana. O Pieśni Legionów Dąbrowskiego

CELE OGÓLNE

1. Zapoznanie uczniów z historią hymnu narodowego.
2. Omówienie podstawowych zagadnień związanych z początkowym etapem walki Polaków o niepodległość.

CELE SZCZEGÓŁOWE

Cele poznawcze

1. Wprowadzenie pojęcia pieśni hymnicznych i wskazanie przykładów.
2. Omówienie historii Legionów Polskich we Włoszech.
3. Wprowadzenie pojęć Księstwo Warszawskie oraz Królestwo Polskie, wskazanie różnic i ich granic na mapie.
4. Zapoznanie uczniów z postaciami epoki napoleońskiej: Janem Henrykiem Dąbrowskim, Józefem Wybickim, Józefem Poniatowskim.

Cele kształcące

1. Doskonalenie umiejętności pracy z mapą.
2. Rozwijanie umiejętności pracy w grupie i brania udziału w dyskusji.
3. Kształtowanie umiejętności myślenia przyczynowo-skutkowego.

Cele wychowawcze

1. Kształtowanie postaw patriotycznych w oparciu o ważne wydarzenia z historii Polski związane z powstawaniem hymnu.
2. Zainteresowanie uczniów zagadnieniem polskich pieśni hymnicznych będących muzycznymi źródłami historycznymi.

METODY PRACY

- ♦ praca w grupach ♦ dyskusja ♦ praca z zabytkiem ♦ rozmowa sterowana ♦ rozwiązywanie ćwiczeń ♦
- ♦ praca z mapą ♦ elementy wykładu ♦

NARZĘDZIA

- ♦ komputer i rzutnik ♦ wydrukowane i pocięte zadania do lekcji w odpowiedniej liczbie ♦

PRZEBIEG LEKCJI

5 min

Rekapitulacja wtórna

- ♦ Porozmawiaj z uczniami o okolicznościach utraty przez Polskę niepodległości. Kto wtedy władał krajem? Jak wyglądały rządy Stanisława Augusta? Jakie są daty rozbiorów? Kim byli zaborcy? Wykorzystaj **tablicę 1**.

35 min

Lekcja właściwa

- ♦ Opowiedz o Legionach Dąbrowskiego we Włoszech. Jakie miały zadanie? Powiedz o Napoleonie Bonaparte i wojnie, jaka wówczas toczyła się w Europie. Wykorzystaj pojęcie „koalicja antyfrancuska” (ze słowniczka). Zaakcentuj rolę księcia Józefa Poniatowskiego. Pokaż uczniom **tablicę 2** przedstawiającą Jana Henryka Dąbrowskiego.
- ♦ Rozdaj uczniom **zadanie 1** i poproś o rozwiązanie. Podyskutujcie chwilę, czy walka u boku Napoleona była dla Polaków dobrym rozwiązaniem?
- ♦ Zaakcentuj polskie symbole i umundurowanie Legionów walczących w służbie Napoleona. Mimo walk na włoskim froncie ich głównym celem była niepodległość Polski. Pokaż uczniom sztandar - **tablica 3**. Następnie rozdaj **zadanie 2** i poproś o wykonanie (pamiętaj o wcześniejszym wycięciu puzzli). Omówcie mundur polskiego legionisty.
- ♦ Poproś o wykonanie **zadanie 3**. Opowiedz uczniom, kim był Józef Wybicki.
- ♦ Pokaż uczniom **film** załączony do lekcji. Następnie poproś o wykonanie **zadania 4**.
- ♦ Zapytaj uczniów, czy zapamiętali, o jakich pieśniach hymnicznych była mowa w filmie. Upewnij się, czy rozumieją to sformułowanie. Czy znają inne przykłady polskich pieśni hymnicznych?
- ♦ Poproś o wykonanie **zadania 5** w parach lub grupach 3-osobowych.
- ♦ Opowiedz uczniom o Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie. Zapytaj, jak sądzą, czyj dom wybrano na jego siedzibę? Opowiedz krótko o rodzinie Wybickich wykorzystując **tablicę 4**. Następnie wykonajcie **zadanie 6**.

4 min

Rekapitulacja pierowna

:

- ♦ Na podstawie map z **tablicy 5** podsumujcie wspólnie walkę Polaków o niepodległość. Przedyskutujcie, czym różnił się status Księstwa Warszawskiego od Królestwa Polskiego. Jak zakończyła się historia Legionów? Opowiedz o ich udziale w kolejnych zrywach narodowych.

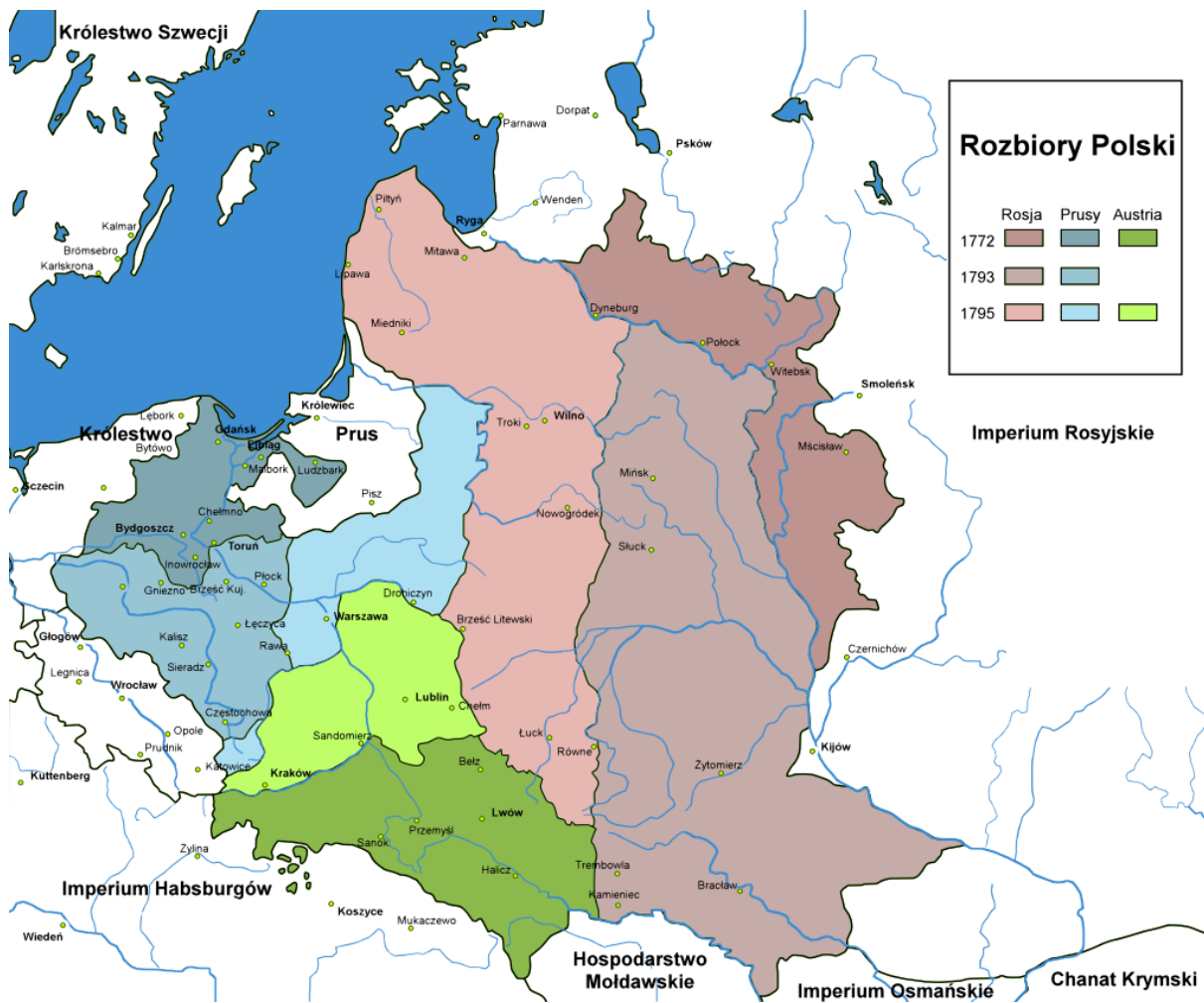
1 min

Zadanie domowe

- ♦ Poproś uczniów o wykonanie w domu **zadania 7**.

Tablica 1

Domena publiczna

Historia w muzyce zapisana. O pieśni Legionów Dąbrowskiego

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Tablica 2

Domena publiczna

Historia w muzyce zapisana. O pieśni Legionów Dąbrowskiego

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Tablica 3

Historia w muzyce zapisana. O pieśni Legionów Dąbrowskiego

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Tablica 4

**HERB RODZINY WYBICKICH
(WIKIMEDIA COMMONS)**

**SALON W DWORZE WYBICKICH. FRAGMENT WYSTAWY MUZEUM HYMNU
NARODOWEGO W BĘDOMINIE**

DWOREK WYBICKICH - SIEDZIBA MUZEUM (WIKIMEDIA COMMONS)

Historia w muzyce zapisana. O pieśni Legionów Dąbrowskiego

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

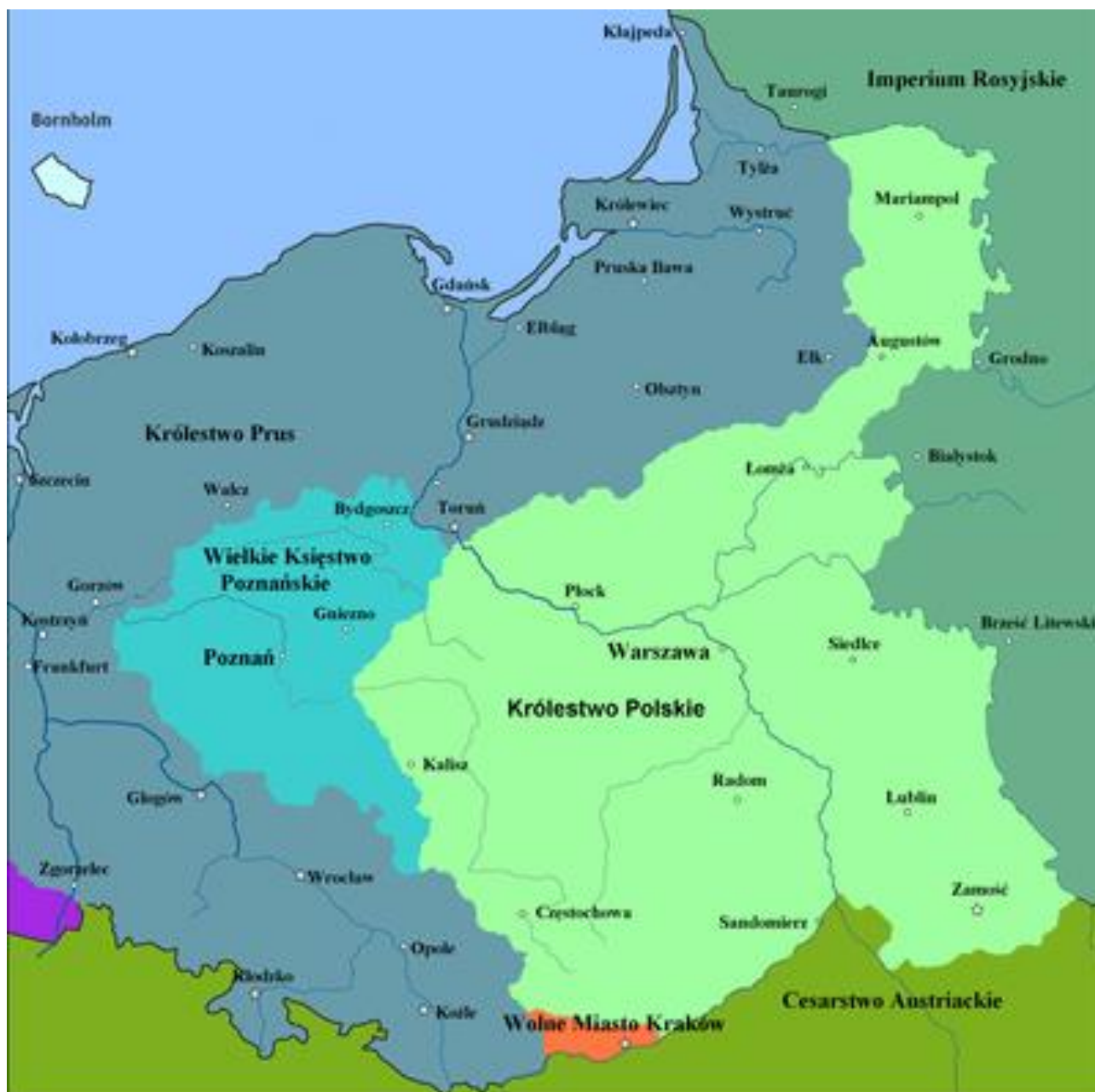
Tablica 5

Mapa Księstwa Warszawskiego (Wikimedia Commons)

Historia w muzyce zapisana. O pieśni Legionów Dąbrowskiego

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Mapa Królestwa Polskiego (Wikimedia Commons)

Historia w muzyce zapisana. O pieśni Legionów Dąbrowskiego

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Zadanie 1

Legiony utworzono z inicjatywy Jana Henryka Dąbrowskiego. W którym roku?
Rozszyfruj wiadomość, aby się dowiedzieć.

 1	 6	
 2	 7	
 3	 8	
 4	 9	
 5	 0	

Zadanie 2

Ułóż puzzle, aby zobaczyć umundurowanie polskiego legionisty-kawalerzysty.

Historia w muzyce zapisana. O pieśni Legionów Dąbrowskiego

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.

Zadanie 3

Rozwiąż rebus, aby dowiedzieć się, kto towarzyszył Legionom Dąbrowskiego we Włoszech.

JÓ +

GAR=F

WY

BLIOTEKA=CKI

Zadanie 4

Po obejrzeniu filmu odpowiedz na pytania.

W którym roku powstała Pieśń Legionów Polskich we Włoszech?

- a) 1795 r.
- b) 1797 r.
- c) 1800 r.
- d) 1807 r.

Gdzie najprawdopodobniej napisano hymn?

- a) W Reggio nell'Emilia w północnych Włoszech
- b) W Rzymie, po wkroczeniu tam Legionów
- c) Na Haiti, gdzie Napoleon wysłał Legiony do tłumienia powstania tubylców
- d) W Księstwie Warszawskim

Kto jest autorem melodii „Mazurka Dąbrowskiego”?

- a) Jan Henryk Dąbrowski
- b) Józef Wybicki
- c) Michał Ogiński
- d) Autor jest nieznany

Przykładem polskiej pieśni hymnicznej NIE jest:

- a) Bogurodzica
- b) Mazurek Dąbrowskiego
- c) Oj, chmielu, chmielu
- d) Warszawianka

Zadanie 5

Tekst hymnu nawiązuje bezpośrednio do konkretnych wydarzeń z historii Polski. Połącz w pary poszczególne zwrotki z wydarzeniami historycznymi, o których opowiadają.

*Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc
wzięła,
Szablą odbierzemy.*

Nawiązanie do Stefana Czarnieckiego walczącego z najeźdźcą w okresie potopu szwedzkiego.

*Przejdziem Wisłę,
przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład
Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.*

Przypomnienie
rozbiorów Polski

*Jak Czarniecki do
Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.*

Zaakcentowanie walki
Legionów u boku
Napoleona i nadziei na
odbudowę państwa

Zadanie 6

Na wystawie o rodzinie Wybickich można odnaleźć wiele ciekawostek o autorze hymnu i jego przodkach. Spróbuj odgadnąć, które z poniższych stwierdzeń są prawdziwe.

<u>STWIERDZENIE</u>	<u>PRAWDA</u>	<u>FAŁSZ</u>
Według rodzinnej opowieści, Wybiccy wywodzą się od wojskowego z Danii, który zaciągnął się na służbę króla Zygmunta Augusta.		
Józef Wybicki urodził się w Będominie.		
W szkole młody Józef Wybicki wzniecił uczniowski bunt z powodu surowości nauczycieli.		
Rodzina Wybickich miała w zwyczaju spędzać każde lato Petersburgu.		
W okresie upadku Rzeczypospolitej Wybicki przystąpił do konfederacji targowickiej, jednak potem brał udział w walkach z Rosją m.in. podczas insurekcji kościuszkowskiej.		

Zadanie 7

Sprawdź, ile udało Ci się zapamiętać z lekcji. Uzupełnij tekst odpowiednimi słowami.

W 1797 roku we _____ powołano _____.

Ich dowódcą został _____. Dla polskich żołnierzy _____ napisał _____, która przeszła do historii pod nazwą _____. Utwór nawiązywał w swojej treści do ważnych wydarzeń z historii Polski, m.in. do _____ oraz _____. Po utworzeniu _____ legioniści stali się podstawą jego armii. Ministrem wojny został _____, bratanek ostatniego _____. Po upadku Napoleona Pieśń Legionów nie zniknęła – śpiewano ją podczas _____. W odrodzonej Polsce oficjalnie została uznana za _____ narodowy.

O historii utworu opowiadają wystawy w _____ w _____. Znajduje się ono w dawnym _____ rodziny Wybickich, z której wywodził się autor tekstu.

Będominie

Józef Wybicki

Księstwa Warszawskiego

hymn

zrywów narodowych

Legiony Polskie

dworcu szlacheckim

Włoszech

Księżę Józef Poniatowski

rozbiorów

Jan Henryk Dąbrowski

Mazurek Dąbrowskiego

Muzeum Hymnu Narodowego

potopu szwedzkiego

pieśń hymniczną

króla Rzeczypospolitej

SŁOWNICZEK

UNIA PERSONALNA – związek dwóch państw, które mają wspólnego władcę.

DYWIZJA – jednostka wojskowa składająca się zwykle z pułków lub brygad.

KOALICJA ANTYFRANCUSKA – związek państw europejskich, których celem było osłabienie Francji w okresie po rewolucji francuskiej, gdy do władzy doszedł tam Napoleon Bonaparte.

INSUREKCJA KOŚCIUSZKOWSKA – powstanie narodowe z 1794 r. skierowane przeciwko zaborcom. Nazwa pochodzi od przywódcy, Tadeusza Kościuszki.

KONFEDERACJA TARGOWICKA – porozumienie polskich magnatów z carycą Rosji, Katarzyną II. Jego celem było zablokowanie reform oraz unieważnienie Konstytucji 3 Maja. Konfederacja zawiązana w Targowicy uznawana jest za symbol zdrady narodowej.

FAKSYMILE – dokładna kopia tekstu lub rysunku.

POLECANE MATERIAŁY

Historia Legionów Polskich we Włoszech w pigułce

<https://zspotegowo.pl/images/materialynaukazdalna2020osiem/0/6c-8/Legiony-Polskie-we-Wloszech-skonwertowany.pdf>

Publikacja na temat Pieśni Legionów z 1910 roku

<https://www.wbc.poznan.pl/dlibra/show-content/publication/edition/11201?id=11201&from=FBC>

Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie, gdzie znajdziesz informacje na temat historii utworu

<http://www.mng.gda.pl/wystawy/losy-mazurka-dabrowskiego/>

Tu znajdziesz informacje na temat mundurów, organizacji i historii Legionów Polskich we Włoszech

<https://napoleon.org.pl/index.php/wojska-epoki-napoleonskiej/armia-ksiestwa-warszawskiego/501-legiony-polskie>

informacje na temat Legionów w służbie Napoleona na stronie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego

<https://muzhp.pl/pl/e/1718/stworzenie-legionow-polskich-we-wloszech> -

PRAWIDŁOWE ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1. 1797 rok.

Zadanie 3. Józef Wybicki

Zadanie 4. b, a, d, c

Zadanie 5.

*Jeszcze Polska nie zginęła,
Kiedy my żyjemy.
Co nam obca przemoc
wzięła,
Szablą odbierzemy.*

*Przejdziem Wisłę,
przejdziem Wartę,
Będziem Polakami.
Dał nam przykład
Bonaparte,
Jak zwyciężać mamy.*

*Jak Czarniecki do
Poznania
Po szwedzkim zaborze,
Dla ojczyzny ratowania
Wrócim się przez morze.*

Nawiązanie do Stefana Czarnieckiego walczącego z najeźdźcą w okresie potopu szwedzkiego.

Przypomnienie rozbiorów Polski

Zaakcentowanie walki Legionów u boku Napoleona i nadziei na odbudowę państwa

Zadanie 6

<u>STWIERDZENIE</u>	<u>PRAWDA</u>	<u>FAŁSZ</u>
<u>Według rodzinnej opowieści, Wybicki wywodzą się od wojskowego z Danii, który zaciągnął się na służbę króla Zygmunta Augusta.</u>	<u>X</u>	
<u>Józef Wybicki urodził się w Będminie.</u>	<u>X</u>	
<u>W szkole młody Józef Wybicki wzniecił uczniowski bunt z powodu surowości nauczycieli.</u>	<u>X</u>	
<u>Rodzina Wybickich miała w zwyczaju spędzać każde lato Petersburgu.</u>		<u>X</u>
<u>W okresie upadku Rzeczypospolitej Wybicki przystąpił do konfederacji targowickiej, jednak potem brał udział w walkach z Rosją m.in. podczas insurekcji kościuszkowskiej.</u>	<u>X</u>	

Zadanie 7

W 1797 roku we Włoszech powołano Legiony Polskie.
Ich dowódcą został Jan Henryk Dąbrowski. Dla polskich żołnierzy
Józef Wybicki napisał pieśń hymniczną, która przeszła do
historii pod nazwą Mazurek Dąbrowskiego. Utwór nawiązywał w swojej treści
do ważnych wydarzeń z historii Polski, m.in. do rozbiorów oraz
potopu szwedzkiego. Po utworzeniu Księstwa Warszawskiego
legioniści stali się podstawą jego armii. Ministrem wojny został Książę Józef Poniatowski
bratanek ostatniego Króla Polski. Po upadku Napoleona Pieśń Legionów
nie zniknęła – śpiewano ją podczas zrywów narodowych. W odrodzonej Polsce
oficjalnie została uznana za hymn narodowy.
O historii utworu opowiadają wystawy w Muzeum Hymnu Narodowego w
Będominie. Znajduje się ono w dawnym dworcu szlacheckim
rodziny Wybickich, z której wywodził się autor tekstu.

**HISTORIA:
ZOBACZ**

**POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI**

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

**NARODOWY
INSTYTUT MUZEALNICTWA
I OCHRONY ZBIORÓW**

DUCH

**HISTORIA:
POSZUKAJ**

Projekt HISTORIA: POSZUKAJ realizowany jest przez Narodowy Instytut Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów.
Program „Historia: zobacz” jest przygotowany i realizowany we współpracy
z Fundacją Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii.

Sfinansowano ze środków MKiDN
w ramach Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA 2017-2022

Historia w muzyce zapisana. O pieśni Legionów Dąbrowskiego

Scenariusz dla nauczyciela przygotowany przez Fundację Dziecięcy Uniwersytet Ciekawej Historii w ramach projektu „Historia: zobacz”.